

in of meer, a eventuelen op den en wel over-reformeerde li is.

delijk. B. ring, vat ver-niet deelen, i en bestrijdt argumenten men aanvoe-termate ver-alle Gerefor-mp der com- te onder-accordiatieche noemt, toch

Schrift ge-stateeren de-3's artikelen storische op-

den breede ke de heer en Geest".

Dr v. d. V. S. heeft tegen de redeneer-methode van den heer B. — en daarmee van het blad, dat zijn artikelen publiceerde, als hoofd-artikelen — groot bezwaar:

In art. VIII zegt B.: „Het bestaan van licht, onaf-hankelijk van zon, maan en sterren, is dan ook voor den schrijver van het Genesis-verhaal niets onge-ruids." Maar... is dat dan voor ons wel ongeruid?

„Iets ondenkbaars" (III). Mij dunkt, dit is bij B. een nitionalistische wijze van redeneren.

Hij wil dan ook een ander uitgangspunt zien gesteld:

Zowel de geoloog als de theoloog kennen ten deele. En het is te vroeg gegrepen triomf, om de harmonie tus-schen geologie en theologie nu geheel te willen kennen; ook die harmonie zal ten deele zijn. En die harmonie blijft liever „ten deele", dan dat of de geoloog zijn „resultaten" verkrachte of de theoloog aan de Schriftopenbaring te kort doen zou. Laat er, als het moet, maar rustig tijdelijk eenige disharmonie zijn. Dit is veel beter dan een geforceerde harmonie, die geologie en theologie beiden bezwaren zou. Die gelooven haasten niet.

Maar bovendien, indien men geen disharmonie doet wil en coöte que coöte eenheid in zijn weten-schap wil zien, laat dan vaststaan, dat niet de theoloog naar de „ideeële" opvattingen vlinchten moet, omdat de geoloog en palaeontoloog hem te sterk worden, doch omgekeerd de theologie het zwaarst in de schaal wege. Zij immers heeft in de vele eeuwen van haar arbeid haar resultaten diep kunnen funderen en lang en breed overwegen, terwijl de geologie en palaeontologie de vergelijking met haar hierin geen oogenblik kunnen doorstaan. En dit klemte te sterker, omdat de theoloog behalve Genesis I nog een ganschen bij-bel heeft, die hem in den uitleg van Gen. I helpt.

Later lezen we nog:

We zeggen dit niet, omdat we de resultaten van geologie, palaeontologie, astronomie, enz. gering tellen, maar we zeggen dit, omdat B. en met hem „Woord en Geest" (dat aan deze hoofdartikelen de leader-plaats giff) de resultaten van het Schriftonderzoek te gering tellen en de juiste verhouding van Schrift en natuur uit het oog verliezen.

Wat ik hier weergaf, raakt slechts het eerste deel van het artikel van dr v. d. V. S. Volgende week hoop ik nog iets eruit te geven. Voorloopig volsta ik met betuiging van erkentelijkheid voor wat dr v. d. V. S. geleverd heeft. Het is goed, dat tegen beschouwingen als in „Woord en Geest" door den heer B. gegeven zijn, het gereformeerde inzicht wordt gesteld en gehandhaafd. Wat de heer B. opmerkte, was juist om zijn redeneer-methode ongereformeerd.

Het quietief van een chr. ger. pred., die mij schreef: „hij aanvaardt toch de 24-ur-dagen", was wel wat te gemakkelijk op de beginselen, op het stellen van de verhouding tus-schen Schriften „wetenschap" komt het aan. Bovendien: de „24-ur-dagen", werden door den heer B. niet aanvaard (zie boven). Slechts werd gezegd: Gene-sis I bedoelt wel zulke dagen, maar ik neem ze zoo niet aan.

Over de Groninger Synode.

Nog enkele uitspraken van de kerkelijke pers mogen hier volgen.

„De Heraut" (Prof. Kuyper) zegt:

Men had wel beweerd, dat de Asser Synode zeer eenzijdig was samengesteld, dat zij den waren geest onzer Kerk niet vertegenwoordigde, en daarom alle hoop gevestigd op een volgende Synode, die het werk van haar voorganger ongedaan zou maken, maar wie dit meende, kende den geest onzer Kerken niet. De afvaardiging naar deze Synode wees reeds genoegzaam uit, dat hetgeen te Assen besloten was de hartelijke instemming onzer Kerken had. En de Synode te Groningen heeft wel daaraan hoofdzakelijk haar beteekenis te danken, dat zij het werk van haar voorganger bevestigd en gehandhaafd heeft.

De „Leeuwarder Kerkb." zegt in een artikel, dat nog vervolgd zal worden en nog geen onder-teekening droeg:

Eerlijk gezegd zijn ook wij wel eens wat beducht geweest, dat, althans in den eersten tijd, de wind in onze kerken wat sterk uit den conservatieven hoek zou gaan waaien. Te begrijpen zou dit zonder twi-fel zijn geweest. Iedere actie werkt reactie. De noodzakelijkheid waarvoor de kerken zich in Assen zagen gesteld, om een al te radicaal opdringen te keeren van degenen die voor nieuwere denkbeelden

schenen ruimte te willen maken, kon allicht den terugslag hebben, om van alle verdere ontwikkeling van ons gereformeerd denken en leven af te zien, en om degenen die eenvoudig bij het oude zweeven, omdat het oud is, op het kussen te zetten.

Eenige teekenen hiervan waren hier en daar ook alrede waar te nemen. Het zou althans niet ondenkbaar zijn geweest, dat zoo kort na Assen ook Groningen daarvan niet geheel vreemd zou zijn gebleven.

Het is ons echter een oorzaak van gestadige vol-doening geweest, te-bemerken, dat wie daarvoor ge-vreesd had, in zijn vrees ten eenenmale werd be-schaamd. Op Assen, althans op de dogmatisch-exe-getische beslissingen van Assen, wilde men zeker niet terugkomen. Men wenschte zonder twi-fel ook verder met groote bedachtzaamheid te werk te gaan.

Maar „vooruit" bleef desniettemin het parool. Het was ook in onze buitenlandsche afgevaardigden te be-merken, dat zij zich hierover verhoogden. En juist die geest van bedachtzaam „vooruit" trad zoo duidelijk aan den dag in de zitting, die aan de bespreking van het rapport van de commissie van „Uitbouw" was gewijd.

In „Geref. Kerkb. Amsterdam-Zuid" oordeelt E.:

Als de bewaartheid omtrent het bestaan van die be-hoeft (aan uitbouw der belijdenis) te Leeuwarden zoo sterk sprekende, te Groningen maar is bewaard ge-bleven, dan kunnen we, nu het moet, berusten in het feit, dat het welomschreven mandaat, hetwelk het be-gin beloofde te worden van een sterke actie onzer Ker-ken, nog niet is vervuld. Als het bestaan der behoefte is erkend gebleven, dan blijft toch, ondanks de voor-koopige ontakeling, het uitbouwschap bewaard voor slooping.

Want, bestaat in de Kerk werkelijk de behoefte tot sterkere belijdenisactie, dan zal er ook in wor-den voorzien. Onze menselijke bewoordingen mogen in toonaard en uitdrukking nog zoo onderstel-lend en dilatorisch zijn („voorhands", „in hoeverre", „of het uitvoerbaar schijnt", „op welke wijze het zou, kunnen, geschieden"), zoo'n behoefte zal God niet son-der voorziening laten. „Nooit kan 't geloof te veel ver-wachten!" Blijft de erkenning van deze behoefte in onze Kerk bewaard, dan mogen we ook nu nog gehoor geven aan den oproep van de slotrede in 1920 tot gebed, dat de uitbouw, als een zegen, ons worde ge-schonken.

In „Geref. Kb." Bergen-op-Zoom zegt ds Le Coindre:

Vooruit of achteruit, een derde is er niet, want zeker op dit terrein geldt, dat stilstand achteruitgang is.

Of er dan geen bewijzen van „avanceeren" zijn? God-dank, die zijn er en wij zouden wel heel ondenkbaar zijn, dat niet te erkennen: met groote blijdschap hooren we van de machtige ontwikkeling van onzen Zending-s-arbeid en nemen we kennis van de besluiten, in dat verband genomen; hoe heerlijk ontloopt zich dat werk. En met grooten eerbied denken wij den standvastigen, volhardenden ijver van alle mannen en vrouwen, die daarin hun levensstapelen vinden. Zoo ook is verblijdend de bemoeijing, die onze kerken hebben met de buiten-landsche kerken en 't feit, dat men steeds sterker con-tact zoeken gaat, ook om het zwakke Gereformeerde leven buiten onze grenzen te sterken. Maar, is het dan niet merkwaardig, dat het geluid, dat wij in al die actie, die naar buiten gericht is, laten hooren, zooveel krachtiger is, dan dat, wat zich richt op het interne leven onzer kerken-zelve?

Plaatsgebrek verhindert deze week nog meer te geven voor het overzicht.

Prof. Brouwer en de Gereformeerden.

Men herinnert zich het debat tus-schen Prof. Gros-heide en Prof. Brouwer; laatstgenoemde had zich de vrijheid veroorloofd, nog wel in een officieel stuk aan de Herv. Synode, te beweren, dat de Geref. kerken — zie Assen — bewijs leverden, dat doorgevoerde leertucht schijnheiligheid en karak-terloosheid bevorderden. Prof. Grosheide vroeg be-wijs, natuurlijk niet door het geven van citaten van tegen Assen bezwaarden, maar door uitspra-ken aan te halen van Gereformeerde auteurs, die de leertucht aanvaardden. Prof. Brouwer heeft nu getracht, zulk een bewijs te geven. Maar hij is niet geslaagd. Prof. Grosheide zegt in „N.H. Kbl.":

Eerlijk gezegd duizelde ons het een beetje, toen we zijn stuk lazen.

We schreven in het blad van 19 Aug. dat van de zijde der veroordeelden zeer zeker was beweerd, dat schijnheiligheid en karakterloosheid door de Asser beslissingen bevorderd waren. Dat gaven we aanstonds toe.

Prof. Brouwer zou bewijzen, dat door mannen uit onzen kring zulk een beschuldiging was geuit. Nu komt zijn stuk en daarin worden, behoudens het getuigenis uit Ons Aller Moeder, dat vóór Assen werd geschreven niet alleen, maar ook blijkens het verband niet op het oefenen van leertucht, maar op het elkander uitsluiten bij variatie van geestesgesteldheid ziet en het getuigenis van den heer Marinus, dat eveneens vóór Assen werd geschreven, om zijn inhoud niets zegt en N.B. op een uittaling van Dr Geelkerken ziet, louter getuigenissen van bezwaarden of van niet tot onze ker-ken behorende personen aangevoerd.

Dat behoefde Prof. Brouwer niet te bewijzen. Ons eerste stuk gaf het toe, meende alleen, dat het niets zeide. Onze opponent zou bewijzen, dat menschen uit onzen kring zich aldus hadden uitgelaten en daar-in schoot hij te kort.

K. S.

CORRESPONDENTIE.

De rubriek „kerkelijk leven" en een afscheidswoord van Ds Postma kwamen te laat in om nog te worden op-genomen.

DE UITGEVERS.

Herinnering.

Uiterlijk 7 October a.s. wordt gedisponeerd over het abonnementsgeld voor den termijn 1 October 1927—1 April 1928.

In verband hiermede verzoeken wij onzen abonné's, die gewoon zijn het bedrag te remitteren, dit vóór genoemden datum te willen doen.

DE UITGEVERS.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Hilversum (Ge. pred.): A. J. Bouma te Wansveld en Dr D. K. Wielenga te Voorschoten.

Beroepen te:

Almkerk: W. Seinen te Opperdoorn.
Egnaart: D. Brummer te Bruinisse—Oosterland.
Geen (Dr.): P. Melles, cand. te Groningen.
Westhoek (U.): E. J. v. Voorst te Kootwijk.
Hilst: C. Mak te Brielle.
Zuilen (U.): D. Chr. Karssen te Hatten.

Bedankt voor:

Hoek van Holland: L. E. Smilde te Haastrecht.
Jutrip-Hommerts: E. Bouma te Oostkapelle.
Surhuisterveen: A. Holloos te Zwijndrecht.
Warffum: J. W. v. Tol te Scharendijke.
Zetten-Elst: G. Staal te Culemborg.

Intrede te:

Bellingwolde: E. de Jong Sm., cand. Tekst Ps. 124:8.
Franeker: J. D. Wielenga, Tekst Openb. 1:16.

Afscheid van:

Velsen: J. D. Boerkool, Tekst Matth. 16:18b.
Wolvega: Tj. Petersen, Tekst Ps. 125:1 en 2.

Jubiläum:

5 Oct.: G. H. de Jonge te Lutjegast, 25 jaar.

Peremptoir examen.

Door de Classis Franeker is peremptoir goedgekeurd Can-didaat Goossens, her. pred. bij de Geref. Kerk van Achlum. Hij werd met algemeene stemmen toegelaten tot den Dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. Kerken.

Dr D. J. v. Katwijk.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van 's Gravenhage-West heeft zijn leedwezen er over uitgesproken, „dat aan Dr D. J. v. Katwijk door de classis acte van losmaking verleend werd aan de Kerk van Schipluiden, terwijl hij in de Kerk die hem riep, slechts voor een zeer klein gedeelte aan den ambtelijken arbeid zal deelnemen". Zoo men weet verliet Dr v. Katwijk naar Oegstgeest.

Ds G. van Velzen.

De datum waarop het emeritaat van Ds G. v. Velzen, predikant bij de Geref. Kerk van Middelharnis, insaat, is veranderd. Niet 1 Oct., doch 1 Januari a.s. hoort hij zijn arbeid neer te leggen.

Kerkinstituering.

Te Edmond zal het misschien komen tot de instituering van een plaatselijke Geref. Kerk. Vanwege de Classis Alkmaar wordt onderzocht, of de tijd daarvoor thans gekomen is.

Kerkgebouwen.

Te Oostzaan-Tuin-dorp zoekt de Geref. Kerk te komen tot het bezit van een eigen kerkgebouw.

Te Vlissingen heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk den architect C. van der Linde te Bussum opgedragen een ont-werp met kostenberekening te maken voor een nieuw kerk-gebouw met kosterwoning en vergaderlokaal aan de Paul Krugerstraat.

Geref. Rusthuis te Delfshaven.

Op voorstel van de Diaconie heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk van Delfshaven besloten over te gaan tot den bouw van een rusthuis op het terrein naast de kerk aan de Tidemanstraat.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Noordeloos: N. Blydenast te Delfshaven en J. Reesink te Aalten.

Beroepen te:

Gouda (2e maal): J. B. G. Croes te Bussum.

Aangenomen naar:

Gouda: J. B. G. Croes te Bussum.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Meliskerke: J. Vreugdenhil te Bruinisse.
Rijssen: M. Hofman te Krabbendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Almkerk: A. Buurman te Wijk bij Duursede.
Appingedam: E. Groeneveld te Dalfsen.
Elburg: A. M. den Ouden te Middelharnis.
Elkerzee: W. H. Keider Jr., hulpprediker te Amsterdam-Noord.
Garmerwolde (Gr.): L. de Baan te Drachtstercompagnie.
Paesens: M. J. C. Visser, cand. te Doetinchem.
Puttershoek: C. v. d. Wal te Rijnsaterwoude.
Scheveningen (vac.H. J. de Zwart): J. H. Grolle te Hillegom.
Soesterberg: B. Toonstra te Beesd.
Sommelsdijk: S. Goverts te Oldebroek.
Stedum (Gr.): E. A. Lazonder te Wams (Fr.).
Ter Aar: J. D. v. Hof te Wilnis.

Aangenomen naar:

Haarlem: G. J. Waardenburg te Zierikzee.
Kielwildeveer (Gr.) (toez.): J. B. F. v. Kleffens te De Wijk (Gr.).
Oosterwolde (Gr.): D. E. J. Hopkes te Wansveld e.a.
Sluipwijk bij Gouda: W. Wesseldijk te Wouterswoude.
Sneek (Vac.-J. A. R. Teriet): H. J. Honders te Herveld.
Vianen: N. Layendijk te Nieuwerkerk a. d. IJssel.

Bedankt voor:

Edo (G.): G. Alers te Nieuw-Lekkerland.
Enter: A. v. d. Kooij te Kampen.
Polshoek: J. E. Klomp te Oldehoek.
St. Annaland: C. v. d. Wal te Rijnsaterwoude.
Wilsom bij Kampen: W. Wesseldijk te Wouterswoude.

Intrede te:

Varik: B. C. G. Troelstra, Tekst Lucas 17:5 en 6.

Afscheid van:

Brandwijk: W. A. Bronsveld, Tekst Hand. 11:23.
Kootwijkerbroek: Th. G. C. Rappard, Tekst Mark. 13:31.
Rinsumageest: G. Elzinga, Tekst Hebr. 13:20 en 21.
Schiedam: A. Tag, Tekst 1 Job. 2:18.
Zuideindorp: M. D. Gijman, Tekst 1 Cor. 15:1 en 2a.